

VS dwingen ABN Amro om het Strafhof verder onderuit te halen

Jorg Leijten, Marloes de Koning, Jeroen Wester

Het Russische energiebedrijf Gazprom dwong deze week via de rechter af dat ING de laatste bankrekening van de Russen openhoudt. ING wilde die juist opzeggen, omdat de bank vreest anders de sancties te overtreden tegen Rusland, ingesteld na de grootschalige Russische inval in Oekraïne in 2022.

Groter kan het contrast nauwelijks zijn met het Internationaal Strafhof. Dat heeft een wonder nodig, wil huisbankier ABN Amro de rekeningen van het hof operationeel houden. ABN Amro lijkt niet anders te kunnen dan de dienstverlening aan het Strafhof te staken, uit angst onlangs door de VS ingevoerde sancties tegen het hof te schenden.

De Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Marco Rubio belooft op 13 juli zo nodig het Strafhof „steen voor steen” af te breken. Inlossing van die belofte kwam deze maand een grote stap dichterbij. De VS plaatsten het instituut op 9 oktober op hun sanctielijst, waardoor er geen zaken meer mee gedaan mogen worden. Van energieleverancier tot schoonmaakbedrijf, van huisbank tot zorgverzekeraar: iedereen wordt geacht zijn dienstverlening aan het Strafhof binnen een halfjaar te staken – net als aan al die terroristische organisaties die onder een vergelijkbaar sanctieregime vallen.

Verzekeraar Axa verbrak contract al

Eigenlijk liet ABN Amro al in bedekte termen weten de afhandeling van het betalingsverkeer van het Strafhof te staken. Een woordvoerder zei tegen *NRC* dat de bank zich ‘altijd aan de geldende wet- en regelgeving houdt’, in reactie op berichtgeving van *RTL Nieuws* dat de bank boetes en strafrechtelijke vervolging riskeert door de aangekondigde strafmaatregelen van de Amerikanen. Verdere vragen laat ABN Amro onbeantwoord; de bank is huiverig zich publiekelijk over het onderwerp uit te laten.

„ABN Amro zal de Amerikaanse sancties gaan naleven”, meent advocaat Yvo Amar, gespecialiseerd in sanctierecht. „Zij kan het zich niet veroorloven dat niet te doen, daar kun je van uitgaan.” Het gevaar dat de bank zelf op een sanctielijst belandt, is volgens hem simpelweg te groot – want daartoe kunnen de VS besluiten als ABN Amro niet doet wat Washington wil.

[Lees ook](#)

[‘ABN Amro riskeert hoge Amerikaanse boetes als huisbankier van Strafhof’](#)

De Verenigde Staten kennen in dat geval veel manieren om hun rechtsmacht te laten gelden. Ze kunnen een Amerikaans dochterbedrijf van de Nederlandse bank lamleggen, of een transactie tegenhouden waarbij dollars betrokken zijn – wat vaak het geval is in het internationale betalingsverkeer. Die risico's zullen volgens Amar leiden tot 'overcompliance' van financiële instellingen: bij twijfel kiezen voor veiligheid. Dit wordt ook wel het 'chilling-effect' genoemd. De dreiging van sancties alleen al, kan ertoe leiden dat bedrijven handelen alsof ze gesanctioneerd zijn.

Een van de grootste verzekeraars ter wereld toonde hoe dat eruitziet. Het Franse Axa besloot de zorgkosten van Strafhofpersoneel niet langer te verzekeren, verwijzend naar de 'gevoelige' en 'complexe' situatie voor bedrijven die Amerikaanse sancties riskeren. „Dit soort situaties is extreem ingewikkeld voor een individueel betrokken partij”, zegt Axa tegen *NRC*. „Ze zijn relatief nieuw en weerspiegelen een internationale omgeving die voor bedrijven steeds complexer is geworden, met steeds meer spanningen.”

Europa zal met zijn antiboycotverordening moeten komen, anders wordt het Strafhof verraden

Wie durft het Strafhof nog bij te staan? Ook ProcoliX, een ideële Nederlandse dienstverlener die bedrijven en organisaties helpt met digitale soevereiniteit, besloot niet langer voor het Strafhof te werken. Bedrijven die dat doen, zouden geen bescherming genieten en daardoor heel kwetsbaar zijn. „Ten opzichte van wat er met dat hof gebeurt, zijn wij een mug op de muur”, lichtte de directeur vorige maand toe. „Ik heb ook een verantwoordelijkheid naar mijn collega's en andere klanten.”

[Lees ook](#)

[Amerikaanse sanctiebeleid jaagt Europese internetsector angst aan](#)

Het Internationaal Strafhof is zich terdege bewust van de machtsongelijkheid tussen bedrijven en de machtige VS. Volgens Osvaldo Zavala Giler, de hoogste administratieve directeur ervan, realiseerde het hof zich al in februari 2025 dat de VS zijn voortbestaan serieus konden bedreigen met sancties. Begin die maand vaardigde de Amerikaanse president de [eerste strafmaatregelen](#) uit tegen de toenmalige hoofdaanklager.

Die actie was voor het hof het startschot van *Operation Tech Autonomy*, bedoeld om minder afhankelijk van Amerikaanse bedrijven te worden. Windows-software wordt stap voor stap vervangen door een Duits opensourcealternatief. De werkprocessen van het hof waren voor 92 procent afhankelijk van Amerikaanse bedrijven. Dat is inmiddels gedaald tot 46 procent, zei Giler deze maand in Den Haag op een conferentie over cybersecurity.

Angst bij dienstverleners Strafhof

Maar bedrijven die diensten verlenen aan het hof, worden bang. *NRC* vroeg verschillende toeleveranciers naar de gevolgen voor hen van de Amerikaanse sancties. Ze zijn terughoudend. Verzekeraar Allianz wil

„geen vragen beantwoorden over individuele klanten”. Softwareleverancier SAP wil geen commentaar geven op haar werkzaamheden voor het Strafhof. CSU – eind 2024 nog het vaste schoonmaakbedrijf – zegt het hof geen diensten meer te verlenen. Maar dat zou „helemaal los” staan van de Amerikaanse sancties.

Zavala Giler: „Meerdere bedrijven hebben gezegd: alleen als we politieke rugdekking krijgen, kunnen we aan jullie blijven leveren.” Daarbij gaat het allang niet meer alleen om techbedrijven. Ook banken zijn met zorgen bij hem gekomen. „Het verleggen van de politieke risico’s naar bedrijven is een beetje oneerlijk.”

[Lees ook](#)

[Wat betekenen de sancties voor het ICC? De één voelt paniek, anderen zijn gelaten](#)

Maar het kabinet komt nog niet in actie. Toenmalig minister David van Weel (Justitie, VVD) zei vorig jaar dat Nederland te klein is om banken te kunnen beschermen. Dat zou op Europees niveau geregeld moeten worden.

Henk Naves, voorzitter van de Raad voor de rechtspraak, vroeg zich dit jaar in zijn nieuwjaarstoespraak af wat er concreet tegen de intimidatie van het Strafhof gedaan wordt. „Natuurlijk is er stille diplomatie, gelukkig maar. Maar is het genoeg, als het blijft bij fluisteren? Of is het soms zo stil omdat we te afhankelijk [van de VS, red.] zijn geworden? Te bang om de volgende te zijn?”

Hij bracht in herinnering dat rechters en medewerkers van het Internationaal Strafhof de toegang tot hun e-mail is ontzegd. „Er zijn visumrestricties, geblokkeerde bankrekeningen en creditcards, pakketjes die niet zijn bezorgd en abonnementen die worden geannuleerd. Het lijkt alsof dit geruisloos plaatsvindt, alsof het normaal is.”

Naves: „Nederland draait voor een groot deel op Amerikaanse software en servers, de rechtspraak niet uitgezonderd. Maar als we ons daarom niet meer uitspreken tegen onrecht en intimidatie, dan heeft de rechtsstaat die we zo liefhebben de slag verloren.”

Blokkeerstatuut

Sinds begin vorig jaar is al duidelijk dat de escalatie in de Amerikaanse maatregelen tegen het Strafhof niet zou eindigen met individuele sancties tegen aanklagers en rechters, zegt Sergey Vasiliev, hoogleraar internationaal recht aan de Open Universiteit. Volgens hem is het uur van de waarheid aangebroken en zal Europa in actie moeten komen. „Het Strafhof is een rechterlijk orgaan dat beschermd moet worden tegen aanvallen door vijandige staten. Als die actie uitblijft, kun je zeggen dat het Strafhof onder de bus wordt gegoooid.”

Nu zou de Europese Commissie de antiboycotverordening van de EU in werking kunnen stellen om bedrijven te beschermen tegen ongewenste sancties door de VS. Gebeurt dat, dan moeten Europese

ondernemingen die ongewenste sancties negeren. Voor ABN Amro zou dat betekenen dat de bank vermalen wordt tussen twee botsende juridische regels – waarbij zij dus altijd één van de twee zal overtreden.

Deskundigen wijzen op de politieke ondersteuning die bedrijven nodig hebben van statelijke actoren. Inmiddels hebben 125 landen het Statuut van Rome geratificeerd, het oprichtingsverdrag van het Strafhof. Daarmee zijn ze lidstaat van het hof geworden. Vasiliev: „Tot nu toe hebben we van de lidstaten alleen maar retoriek gezien, met afkeurende verklaringen voor het gedrag van de VS. Dat is verre van voldoende in de huidige situatie. Europa zal met zijn antiboycotverordening moeten komen, anders wordt het Strafhof verraden.”

[Lees ook](#)

[EU denkt over het blokkeren van de Amerikaanse sancties tegen het Strafhof. Hoe werkt dit ‘paardenmiddel’?](#)

Het is volgens critici extra pijnlijk dat Nederland, nota bene gastland van het Internationaal Strafhof, vooralsnog milder was over het gedrag van de VS dan bijvoorbeeld Frankrijk of België. Vasiliev heeft begrip voor de moeilijke situatie van het Nederlandse kabinet. „Ik kan me voorstellen dat onze overheid op dit moment onder hele hoge druk staat. Het is ontzettend lastige problematiek.” Hij put hoop uit de toespraak die premier Jetten kort geleden bij de Verenigde Naties hield, waarbij de minister-president zich volgens hem in felle bewoordingen achter het Strafhof schaarde.

Inmiddels vindt op hoog politiek niveau overleg over de positie van ABN Amro plaats. De ministeries van Financiën en Buitenlandse Zaken spreken met onder meer De Nederlandsche Bank en de Europese Centrale Bank. Veel willen ze er niet over kwijt, vanwege de „precaire situatie” waarin ze zich bevinden.

Maak NRC jouw voorkeursbron op Google

Bij Google kan je nu zelf aangeven welke nieuwsbronnen jij vaker wil zien in je zoekresultaten. [Meer informatie](#)

[Kies NRC als voorkeursbron](#) Melding voorkeursbron sluiten